

F. Ítéltábla
17.Pf.20.647/2014/4.

A F. Ítéltábla a dr. Marosvölgyi Ügyvédi Iroda (**fél címe** ügyintéző: dr. Marosvölgyi Tamás ügyvéd) által képviselt **felperes neve** (tartózkodási hely: **felperes címe**) felperesnek, Doroginé dr. Komoróczy Bernadett jogtanácsos által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított perében a F. Törvényszék 2014. február 26. napján meghozott 24.P.20.895/2013/16. számú ítélete ellen a felperes részéről 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A F. Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (Ötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 612.000 (Hatszáztizenkétezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes szabadságvesztés büntetését az alperesi büntetés-végrehajtási intézet „B” objektumában töltötte. 2009. október 26. és 2009. november 19. napja között a 306-os számú; 2009. november 12. és december 17. napja között a 212-es számú; 2009. december 17. és 2010. március 29. napja között a 207. számú zárkában volt fogva tartva. Mindhárom zárka nyolc személyes. A 306-os számú zárkában a perbeli időszakban a felperessel együtt 6 fogvatartott volt, a 212-es számú zárkában először öten, majd nyolcan, a 207-es számú zárkában mindvégig nyolcan voltak elhelyezve. A zárkákban fallal elválasztott illemhely került kialakításra.

A felperes vallási és lelkiismereti okokból több, mint tíz éve vegetáriánus. 2009. október 28-án az orvos a felperes részére 2009. október 28. és 2009. december 31. közötti időszakra diétás étrend biztosítását javasolta „vegetáriánus” megjelöléssel. 2009. december 3-án a vegetáriánus étkeztetés biztosítása az alperesi

intézményben parancsnoki utasításra megszűnt, csak orvosilag indokolt esetben lehetett diétás étrendet igényelni. A felperes 2009. december 3. napjától másik intézetbe való átszállításáig, 2010. március 29. napjáig alapélelmezésben részesült.

A felperes a nem megfelelő fogva tartási körülmények és étrend biztosítása miatt kártérítési igényt nyújtott be az alperesnél. Az alperes a kártérítési igényt a 2012. augusztus 21-én kelt 34-5-101/4/2012. számú határozatával elutasította.

A felperes keresetében 7.650.000 forint kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest, mert az alperesi intézetben töltött 153 nap során az alperes nem a jogszabályban előírt körülmények között tartotta fogva.

A zárkák túlszűfoltsága miatt az alperes megsértette a szabadságvesztés és előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 2.) IM rendelet (továbbiakban BV rendelet) 137. § (1) bekezdésében foglaltakat, amikor nem úgy határozta meg a zárkában elhelyezhető létszámot, hogy biztosítsa a jogszabályban meghatározott lég- és mozgásteret.

A zárkában nem volt kialakítva önálló szellőzésű mellékhelyiség, mert az elfalazott illemhely a zárka felé szellőzött. Emiatt azt csak éjszaka használta, ezért gyomorfájásai lettek. A zárkában terjengő elviselhetetlen bűz miatt többször támadt hányingere. Az alperes ezzel megsértette a BV rendelet 135. § (2) bekezdésében foglaltakat, így sérült a felperes egészséges elhelyezéshez való joga és egyéb személyhez fűződő jogai.

Az alperes nem tett eleget az BV rendelet 147. § (4) és (5) bekezdésében foglaltaknak és az élelmezésénél 2009. december 3. napját követően nem volt tekintettel vallási igényeire. Mivel ezen időponttól alapnormában részesült, amikor hús volt az ételben, kenyéren és vízen élt. Emiatt átszállításáig kb. 5-6 kg-ot fogyott. Sérelmezte, hogy az intézmény parancsnoka orvosi javallatot bírált felül, amikor a vegetáriánus étkeztetést megvonta. Ez az időszak testileg, lelkiileg és idegileg is megviselte.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, vitatta a kereset jogalapját és összecszerűségét.

Az elhelyezési körülmények, a túlszűfoltság tekintetében kifejtette, hogy az alperesi intézetet befogadási kényszer terheli, a fogvatartottak létszámát alakító körülmények az alperes érdekkörén kívül esnek. Az alperesnek az elhelyezés során a speciális igényű fogvatartotti csoportok elkülönítését és az intézet napirendjét is szem előtt kell tartania. Az épület építészeti adottságai miatt az alperes lehetőségei a zárkák tekintetében teljes mértékben kötöttek. Mindezek alapján a felperes elhelyezése során úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, őt ebben a körben nem terheli felróhatóság.

A mellékhelyiséggel kapcsolatos kifogás körében előadta, hogy valamennyi zárkában külön helyiségben található az illemhely, amelynek szellőzése megfelelően biztosított.

Az étellelmezéssel összefüggésben azzal védekezett, hogy annak biztosítására a BV rendelet előírásainak megfelelően, az intézet lehetőségeihez mérten került sor. Eszerint az alperesnek diétás vagy kímélő étrendet orvosi javaslat alapján kell biztosítani, de ilyet a felperes egészségi állapota nem indokolt. Nem tartoznak a diétás étellelmezés körébe a vallási vagy egyéb okok miatt eltérő táplálkozási szokások, így a vegetarianizmus sem. Az alperesnek a vegetáriánus étrend biztosítása a perbeli időszakban nem volt kötelezettsége, arra lehetősége sem volt. Hivatkozott arra, hogy a vallási okból történő eltérő étellelmezésre vonatkozó OP intézkedés a perbeli időszakban már nem volt hatályban.

Állította azt is, hogy a személyhez fűződő jogok megsértése esetén a felperesnek olyan hátrány bekövetkezését is bizonyítani kell, amely indokolja a nem vagyoni kártérítés megállapítását, ilyet azonban a felperes nem igazolt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította.

Ítéletének indokolása szerint a Ptk. 339. § (1) bekezdése és 349.§ (1) bekezdése alapján vizsgálta az alperes kárfelelősségét.

A Ptk. 75. § (1) bekezdése kimondja, hogy a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak. A Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján, akit személyhez fűződő jogában megsértenek, kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

Megállapította, hogy az alperesi intézetben 2009 októberében 127%, decemberben 131%, 2010. február hónapban 133%, március hónapban 144%-os volt a telítettség, amelynek alapján az alperesnek a felperes fogva tartásának időszakában a normatív befogadóképességet meghaladó létszámú fogvatartottat kellett elhelyeznie. Az alperes - általa sem vitatottan - nem biztosította a zárkában az egy főre jutó előírt lég,- és mozgásteret. A büntetések és intézkedések végrehajtásának szabályairól szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet (Bvtvr.) 137. § (1) bekezdése szerint ugyanis a zárkában (lakóhelyiségben) elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítéltre lehetőleg 6 m³ légtér és lehetőség szerint a férfi elítéltek esetén 3 m² mozgástér jusson.

Megállapította azonban, hogy a Bvtvr. ezt a kötelezettséget az alperesi intézet számára csak a lehetőségekhez képest írja elő. A büntetés-végrehajtási szervezetet jogszabályon alapuló befogadási kényszer terheli, így azt a személyt, akit büntetőbíróság jogerősen szabadságvesztésre ítélt vagy előzetes letartóztatásba helyezett, a büntetés-végrehajtási szervezetnek be kell fogadnia. Az adott intézet parancsnoka kizárólag a BV rendelet 12. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben tagadhatja meg a befogadást, ezek között azonban nem szerepel a túlszűfoltásra, illetőleg a telítettségi adatokra való hivatkozás. A túlszűfolt állapot miatt az alperest tehát felróhatóság nem terheli, mivel azt az érdekkörén kívül eső körülmények befolyásolják. Az állam kötelezettsége, hogy megteremtse annak a feltételeit, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet a jogszabályokban és nemzetközi egyezményekben foglalt fogva tartási körülményeket, így különösen az egy főre jutó

lég és mozgásteret biztosítani tudja. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a felperes keresetét a túlsúlyfolttság miatt előterjesztett igény körében, az alperesi felróható magatartás hiányában elutasította.

A F. Főügyészség Bv.15.956/2010. számú, a B. Börtön „B” objektumában végzett ügyészi ellenőrzésről szóló feljegyzése szerint minden zárkában elfalazott külön légtérű illemhely van kialakítva, az önálló szellőzés biztosított. Ezen okirat alapján bizonyítottnak látta az elsőfokú bíróság, hogy az alperes eleget tett azon jogszabályi kötelezettségének, amely szerint a zárkában folyó vízzel ellátott mosdót, illetve - az ön vagy közveszélyes magatartást tanúsító elítéltek elhelyezésére kialakított zárka kivételével - elkülönített, lehetőség szerint önálló szellőzésű WC-t kell létesíteni. (BV rendelet 135. § (2) bekezdése)

Ezért megállapította, hogy felperes keresetének jogalapja ezen a címen érvényesített kárigény miatt is hiányzik. Megjegyezte az elsőfokú bíróság, hogy a kártérítés többi eleme (okozati összefüggés, bekövetkezett kár) vonatkozásában sem élt a felperes bizonyítási indítvánnyal.

A BV rendelet 147. § (4) bekezdése szerint az elítélt részére orvosi javaslat alapján - a vonatkozó normakereteken belül - diétás vagy kímélő ételt kell biztosítani. Az (5) bekezdés alapján az élelmezésnél az intézet lehetőségein belül az elítélt vallási igényeit is figyelembe kell venni. A felperes arra hivatkozott, hogy vallási meggyőződésből tért át a vegetáriánus étrendre, de a korábbi gyakorlat alapján az orvos állította ki az ezen étrendre való jogosultsághoz szükséges igazolást. Miután a jogszabályok szerint a diétás vagy kímélő étrend biztosítása az elítéltek részére orvosi javaslat alapján történhet és a felperes a perben maga sem állította, hogy diétás étrendre egészségi állapota miatt lenne jogosult, megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a felperes saját nyilatkozata szerint sincs orvosi indoka a vegetáriánus étrendnek.

A vallási igények figyelembevételére a büntetés-végrehajtási intézetnek a BV rendelet értelmében a lehetőségekhez képest van kötelezettsége. A fogvatartottak vallási okból igényelt eltérő élelmezéséről és az ebből adódó többletköltségek szabályozásáról szóló 1-1/79/2004. (IK.Bv. Mell.10.) számú OP Intézkedést a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 1-1/67/2007. (IK.Bv. Mell.9.) számú OP Intézkedése 2007. szeptember 1. napjától visszavonta. Egyben ugyanezen intézkedés első melléklete a napi alapnormát 400 forint/fő mértékben határozta meg, a vegetáriánus étrendre külön pótlék nem került megállapításra. Így a perbeli időszakban a fogvatartottak vallási okok miatt történő eltérő étkeztetésére normatöbblet hiányában az alperesi intézetnek nem volt lehetősége.

Megállapította mindezek alapján az elsőfokú bíróság, hogy az alperesi intézetnek nem felróható, hogy a felperes a perbeli időszakban nem tudott vallási meggyőződése szerinti étrendben részesülni, így a felperes keresete ebben a körben sem megalapozott.

Az ítélet ellen a terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatásával

az alperes keresete szerinti marasztalását kérte.

Indokai szerint az elsőfokú bíróság ítéletét téves tényállásra alapította, megállapításai iratellenesek, ugyanis az alperes sem vitatta annak a tényét, hogy fogva tartása idején túlsúlyfoltosság volt az intézetben, melynek mértéke 127% - 144% között változott. Ebből kifolyólag az alperes nem biztosította a zárkában az egy főre jutó előírt lég-, és mozgásteret. Egyértelműen megállapítható ebből az alperesi felróható magatartás, ugyanis az adott intézetnek a felelőssége a fogva tartás körülményeinek megteremtése annak ellenére, hogy a BV rendelet 12. § (1) bekezdésében nincs meghatározva a befogadás megtagadási okaként a túlsúlyfoltosság. Az adott intézetnek jelzéssel kellett volna élnie az OPK felé túlsúlyfoltosság esetén.

Az illemhely kialakításával kapcsolatos követelését is fenntartotta azzal, hogy a korábbi fogva tartás körülményein nem változtat, hogy a peres eljárás idején már orvoslásra került a probléma.

Az étrenddel összefüggésben hangsúlyozta, hogy a vegetáriánus étrend nem került volna nagyobb költségbe, mint az előírt 400 forint/fő, sőt olcsóbban is kivitelezhető lett volna.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Kiemelte, hogy a felperes fogva tartása során a hatályos jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően járt el, mind az élelem biztosítása, mind az elhelyezés során.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az irányadó jogszabályok helyes alkalmazásával, és helytálló indokok mellett hozta meg érdemi döntését. Határozatát a jogszabályok pontos megjelölésével kimerítően, minden részletre kiterjedően megindokolta.

Az ítélet tábla az érdemi döntés jogi okfejtésével a továbbiakban maradéktalanul egyetért, azt megismételni nem kívánja.

A fellebbezési érveléssel szemben kiemeli, hogy a Ptk. 349. § (3) bekezdése alapján a közigazgatási jogkörben okozott kártérítésnek akkor van helye, ha a kártérítés különös (Ptk. 349. § (1) bekezdés) és a szerződésen kívül okozott kárért való általános polgári jogi felelősség (Ptk. 339. § (1) bekezdés) törvényi feltételei együttesen fennállnak. Bármelyik feltétel hiánya a kereset elutasításához vezet. A kártérítés általános feltételei közül a jogellenes magatartás, a kár, és a kettő közötti okozati összefüggés bizonyítása a felperes kötelezettsége. Ennek sikere esetén az alperes kizárólag magatartása felróhatóságának hiányában mentesülhet a felelősség alól.

A polgári eljárásjogban érvényesülő peranyag szolgáltatási elvből, a bizonyítási kötelezettség és a bizonyítási teher szabályaiból következően a jogvita

elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a felek kötelezettsége. A bizonyítás indítványozása elmulasztásának, valamint a bizonyítás sikertelenségének következménye e törvény eltérő rendelkezése hiányában a bizonyításra kötelezett felet terheli (Pp. 3. § (3) bekezdése).

Az alperes a **B.** Főosztálya által készített időszakos kimutatások csatolásával bizonyította a telítettségi adatokat és helytállóan hivatkozott a büntetés-végrehajtási intézetek kijelöléséről szóló 21/1994. (XII.30) IM rendelet 5. §-ára, valamint arra, hogy a konkrét BV. Intézet kijelölésére a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága jogosult.

Az alperes a kárfelelősség alóli mentesülést megalapozó tényeket megfelelően bizonyította, az elsőfokú ítélet helyes okfejtésének megfelelően a fogvatartotti létszámhelyzet, illetve az ebből eredő telítettség, valamint az élelmezés vonatkozásában alperest felróhatóság nem terheli, ennek hiányában kártérítési felelőssége nem állapítható meg.

Az alperes által csatolt, a fogvatartottak elhelyezéséről 2010. júniusban folyt ügyészi vizsgálat megállapítására figyelemmel - a rendelkezésére álló adatok alapján - az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az illemhely kialakításával összefüggésben az alperes nem tanúsított jogellenes magatartást, így kártérítési felelőssége e tekintetben sem megalapozott. A bizonyítási kötelezettség általános szabálya (Pp. 164. § (1) bekezdése) alapján ugyanis a perben az alperes tagadásával és bizonyítékával szemben a felperes a rá háruló bizonyítás ellenére bizonyítékot, bizonyítási indítványt nem terjesztett elő.

A **F.** Ítéletábra mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét - visszautalva az abban kifejtett helyes indokokra is - a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján helybenhagyta.

A sikertelenül fellebbező felperes a Pp. 239. §-a szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes javára a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése szerint megállapított jogtanácsosi munkadíj, mint másodfokú perköltség megfizetésére.

A felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM. számú rendelet 13. § (1) bekezdése és a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest 2014. december 5.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k.
a tanács elnöke

. Pusztai Anita s.k.

Dr. Merőtey Anikó s.k.

előadó bíró

bíró